

บทคัดย่อ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ 1 ใน 5 พืชเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรมน้ำยางพาราที่ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกหลักของโลก แต่ถึงอย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมน้ำยางพาราก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เนื่องจากทั้ง 2 อุตสาหกรรมต้องดำเนินงานควบคู่กันไป เพราะน้ำยางพาราเป็นผลพลอยได้จากการปลูกยางพารา น้ำยางพาราในปัจจุบันมีการนำไปแปรรูปเบื้องต้นเป็นหลายผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ไม้แปรรูป ไม้อัดและวีเนียร์ แผ่นขึ้นไม้อัด แผ่นใยไม้อัด เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปที่มีการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์หลักก็ว่าได้ ยังคงมีความเสี่ยงเนื่องจากมีตลาดน้อยราย ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ไม้ยางพาราในปัจจุบัน ที่มีความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมและความเติบโตอย่างยั่งยืนส่งผลให้ต้องมีการดำเนินการตามกฎหมายหรือมาตรฐานที่ประเทศผู้บริโภคต้องการ ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นต้องปรับตัว

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานไม้ยางพาราและจัดทำฐานข้อมูลอุตสาหกรรมไม้ยางพารา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการที่นำไปสู่ดุลยภาพการผลิตและการใช้ของประเทศไทย และทำการวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงจัดทำร่างแผนที่นำทางการบริหารจัดการไม้ยางพาราที่สอดคล้องกับดุลยภาพการผลิตทั้งกลุ่มต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ ในการพัฒนาไม้ยางพาราแบบครบวงจรอย่างยั่งยืน โดยมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งด้านวัตถุดิบ และการแปรรูปไม้ยางพาราเพื่อให้ทราบดุลยภาพของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับไม้ยางพารา ผลการศึกษาพบว่า จากอุตสาหกรรมต้นน้ำไปสู่อุตสาหกรรมกลางน้ำ อุตสาหกรรมกลางน้ำมีกำลังการผลิตเกินดุลอยู่ค่อนข้างมาก หากมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทางการตลาดจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมกลางน้ำอย่างรุนแรง จากอุตสาหกรรมกลางน้ำไปสู่อุตสาหกรรมปลายน้ำปัจจุบัน อุตสาหกรรมปลายน้ำมีการใช้วัตถุดิบไม้อื่นๆ ที่ไม่ใช่ไม้ยางพาราเกือบครึ่งหนึ่งของกำลังการผลิต หากมีการปรับเปลี่ยนมาใช้วัตถุดิบไม้ยางพาราในภาพรวมอุตสาหกรรมปลายน้ำในปัจจุบันสามารถรองรับได้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการซื้อขาย คุณภาพวัตถุดิบ และตลาดผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ปัจจุบันอุตสาหกรรมไม้ยางพาราได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภคทำให้ยังไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานของประเทศผู้บริโภคได้ทั้งในอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ แต่สำหรับอุตสาหกรรมปลายน้ำจะได้รับผลกระทบน้อยกว่าเนื่องจากการใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศส่วนหนึ่ง โดยโครงการได้รวบรวมข้อเสนอแนะจากการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น สามารถแบ่งแผนงานออกเป็น 3 ระยะ ระยะละ 5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ในแต่ละระยะคือ 1) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไม้ยางพารา มีแนวทางการพัฒนาหลักๆ คือ การจัดทำระบบการติดตามการผลิตและแปรรูปไม้ยางพารา หรือ Due Diligence System (DSS) และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติต่างๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานของประเทศผู้บริโภค 2) มีคลัสเตอร์ธุรกิจไม้ยางพาราที่เข้มแข็ง มีแนวทางการพัฒนาหลักๆ คือ การปรับโครงสร้างการบริหารภาคงานภาครัฐ

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมอุตสาหกรรมไม้ยางพารา และพัฒนาด้านการขนส่งและโครงสร้างพื้นฐาน 3) ยกระดับธุรกิจไม้ยางพาราสู่การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนาหลักๆ คือ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริโภค การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการใช้ประโยชน์จากไม้ยางพารา และการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลต่างประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ผลิตไม้ยางพาราหลักประเทศไทยมีส่วนการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ปลายน้ำน้อยกว่าประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อค้นคว้าปริมาณวัตถุดิบในบริเวณที่ต้องการรวมไปถึงข้อมูลประมาณการความต้องการวัตถุดิบไม้ยางพาราของภาคอุตสาหกรรมจากข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปไม้

คำสำคัญ: ไม้ยางพารา ดุลยภาพการผลิต แผนที่นำทางอุตสาหกรรมไม้ยางพารา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

Abstract

Para rubber is one of the economic crops of Thailand, especially Para rubber latex which Thailand is the main producer and exporter. However Rubberwood industry is also as important as Para rubber latex industry because it is by product of Pararubber industry. At present, Rubberwood is processed into many products in many industries such as processed rubberwood, rubber wood veneer, particle board, medium-density fibreboard. The main rubberwood product is processed rubberwood which still being risky by oligopsony market and complying environmental and sustainable laws and regulations of consumer countries. For this reason, all stakeholders must be adapted.

The main purpose of this study is to investigate supply and demand of rubberwood and develop rubberwood database in order to balance rubberwood supply and demand of Thailand and to make recommendation for laws and regulations as well as to draft development plan of rubber wood industry. Research methodology is collect and review both secondary and primary data to estimate supply and demand of rubberwood. It is found that upstream and midstream industry is over capacity. If the market conditions is changed, both sectors will be dramatically impacted. For downstream industry, it consumed other wood almost half of total capacity. If downstream industry changes material to use rubberwood, it can consume much rubberwood depending on material quality, buying and market conditions. Rubberwood industry is now less affected from law and regulation of consumer countries which all rubberwood sectors have not still complied because downstream industry relies on various sources of materials. After collecting all opinions from seminar, it can be draft development plan into 3 phases and each phase is 5 year period. Objective of each period is comprised of 1) to increase rubberwood industry competitiveness by developing big data for due diligence System and revising laws and regulations to complying consumer country standards 2) to strengthen rubberwood industry cluster by adjusting government administration structure and infrastructure 3) to enhance environmental friendly rubberwood business for sustainability by changing consumer attitude, developing rubberwood products and utilizations and studying environment and social impact. In comparison with other rubberwood producing countries, Thailand has lower production ratio in downstream industry than those of others. Furthermore, the project also develop rubberwood database to search quantity of raw material and also to estimate demand of related factories.

Keywords: Rubberwood, Production Balance, Rubberwood Industry Roadmap, Policy Recommendation